

Öğretmenlerin Mesleğe Yönelik Tutumlarının Belirlenmesi

Determining Teachers' Attitudes Towards The Profession

ÖZET

Bu araştırmanın amacı; öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine yönelik olan tutumlarını çeşitli değişkenler üzerinden belirleyip değerlendirmektir. Araştırma nitel araştırma ve durum çalışması deseni ile yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu 2020- 2021 öğretim yılında rastgele seçilen 183 öğretmenden oluşmaktadır. Veriler için google forms' da görüşme soruları hazırlanmış, google forms link kullanılarak veriler toplanmıştır. Görüşme formunun birinci bölümünde katılımcıların demografik özelliklerini belirlemeye yönelik sorular, ikinci bölümde öğretmenlerin mesleğe yönelik tutumlarını incelemeye yönelik on iki vardır. Araştırma verileri "ortalama", "standart sapma", "t-testi", "tek yönlü varyans analizi", "LSD çoklu karşılaştırmalar testi" ile çözümlenmiştir. Araştırmanın sonucunda; öğretmenlerin mesleklerine yönelik tutumlarını belirlemeye yönelik bulgular elde edilmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlara dayalı olarak sonuçlar değerlendirilmiş, bu sonuçlar tartışılmış ve çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, Tutum, Motivasyon

ABSTRACT

The purpose of this research; to determine and evaluate teachers' attitudes towards the teaching profession based on various variables. The research was conducted with qualitative research and case study design. The study group of the research consists of 183 randomly selected teachers in the 2020-2021 academic year. Interview questions were prepared in google forms for the data, and the data was collected using google forms link. In the first part of the interview form, there are questions to determine the demographic characteristics of the participants, and twelve questions about the attitudes of teachers towards the profession in the second part. The research data were analyzed by "mean", "standard deviation", "t-test", "one-way variance analysis", "LSD multiple comparisons test". As a result of the research; Findings were obtained to determine teachers' attitudes towards their profession. Based on the results obtained from the research, the results were evaluated, these results were discussed and various suggestions were made.

Keywords: Teacher, Attitude, Motivation.

GİRİŞ

Öğretmen, kişiliğiyle, duruşuyla, davranışlarıyla, bilgisiyle öğrencisini etkileyerek, onların olumlu ya da olumsuz davranış kazanmalarını sağlar. Bu davranış kazandırma süreci uzun ve zorlu bir maraton koşusuna benzer. Bu süreç içerisinde öğretmenin öğrencilerine istendik davranışlar kazandırması için sahip olması gereken bazı nitelikler vardır. Bunlar arasında genel kültür, alan bilgisi ve öğretmenlik meslek bilgisi gibi etkenler sayılabilir. Ancak bu yeterliklerin yanında öğretmenin duyuşsal tepkileri, mesleki algısı, iş doyumu düzeyi, örgütsel bağlılığı ve özellikle de mesleğine karşı zaman içerisinde geliştirdiği tutumları da çok önemli bir yere sahiptir.

Öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarını belirleyen bazı etkenler vardır. Örnek olarak; iş, sosyal güvence, sağlık, saygınlık, veli tutumları, öğrenci değişimleri, kuşaklar arası çatışma, toplumun bakış açısı, eğitim politikaları, maddi gelirin seviyesi vs gibi birçok etken sayılabilir. Bu çalışmada öğretmenlerin öğretmenlik mesleği süresince mesleklerine karşı geliştirdikleri tutumları belirlemek ve irdelemek amaçlanmıştır.

Eğitim, en genel manasıyla insanların davranışlarını değiştirme sürecine verilen addır. Bu süreç içerisinde bireyin davranışlarının değiştirilmesinde ve geliştirilmesinde birçok unsur yer alırken bunların en önemlisi hiç şüphesiz ki öğretmenlerdir. Sürekli bir etkileşim ve iletişim gerektiren eğitim sürecinde öğretmenin nitelikleri ön plana çıkmaktadır. Zira öğretmen, bu eğitim sürecinin lideri konumundadır. Bu liderlik konumuyla kültürel mirasın aktarıcısı olma, bireylere istendik davranışlar kazandırma gibi görevleri varken aynı zamanda değişim, gelişim, dönüşüm aşamalarının da sorumlusu sayılır. Görüldüğü gibi okullarda görülen eğitimde, eğitimin

Celil Olgun ¹
İhsan Şen ²
Derya Kaya ³
Suat Yapıcı ⁴

How to Cite This Article

Olgun, C., Şen, İ., Kaya, D. & Yapıcı, S. (2023).

"Öğretmenlerin Mesleğe Yönelik Tutumlarının

Belirlenmesi", International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal, (Issn:2630-631X) 9(76):

4830-4842. DOI:

<http://dx.doi.org/10.29228/smryj.72270>

Arrival: 04 July 2023

Published: 25 October 2023

Social Mentality And Researcher Thinkers is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Öğretmen, MEB, Kocaeli, Türkiye

² Öğretmen, MEB, Kocaeli, Türkiye

³ Öğretmen, MEB, Kocaeli, Türkiye

⁴ Öğretmen, MEB, Kocaeli, Türkiye

etkili olabilmesi için diğer bir tabirle kişinin davranışlarının istendik yönde değiştirilebilmesi için birçok öğe yer almaktayken bu öğelerin en başında ise hiç şüphesiz ki öğretmenler gelmektedir. Öğretmen, eğitim sürecinin temel yapı taşıdır. Öğretmenin görevi temel manada sadece “bilgi öğretmektir” demek, yanlış olur. Öğretmen hem eğitimi hem öğretimi aynı anda verip öğrencinin davranışlarını istendik şekilde değiştirebilme görevine sahiptir. Sadece düz bir mantıkla kitaptaki bilgiyi öğrenciye ezberletmek yerine kişiliğiyle, heyecanı, duruşuyla, davranışlarıyla ve bilgisiyle öğrencisini etkiler. Böylelikle öğrencilerin çeşitli davranışları kazanmasına yardımcı olur.

Alıcının öğrenci, mekânın okul, kaynağın ise öğretmen olduğu bu zorlu ve uzun süreçte öğretmenin meslek bilgisi, genel kültürü, alan bilgisi gibi özelliklerinin tam olması beklenir. Ancak bunların yanı sıra öğretmenin içsel motivasyonu, mesleğine karşı geliştirdiği tutumları ve duyuşsal tepkileri de çok önemlidir.

Eğitim topluluklarında sıkça sarf edilen “Bir okul, müdürü kadar iyi okuldur” cümlesi sınıf ortamında “Bir öğrenci, öğretmeni kadar vardır” olarak kullanılabilir. Eğitim süreci içerisinde yegâne amaç, eldeki her türlü maddi ve manevi kaynağın, bilgi, beceri, davranış vs gibi yeterliliklerin öğrenciye kazandırılmasıysa bu yeterlilikleri kazandırmada bir nevi “aracı” veya “taşıyıcı” görevinde bulunan öğretmeni çok iyi tanımak ve tanımlamak gerekir. Öğretmen, insan yetiştirdiği için, diğer bir tabirle öğretmen ağacının meyvesi insan olduğu için öğretmenin nitelikleri insan nitelikleriyle iç içe bir şekildedir. İnsan niteliklerini geliştirmenin yolu öğretmen niteliklerini geliştirmek ise öğretmen niteliklerini geliştirmenin yolu da öğretmenlik mesleğini geliştirip güçlendirmekten geçer. Öğretmenlerin meslekteki yeterliliklerini irdelemenin yanı sıra öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine karşı zaman içerisinde geliştirdikleri tutumları da irdelemek ve incelemek gerekir. Çünkü eğitimde istenilen başarıyı sağlamanın en önemli unsuru olarak nitelendirdiğimiz öğretmenlerin kendi mesleklerine yönelik tutumları bu açıdan çok önemlidir.

Tutum, kişilerin eylemlerini belirleyen bir düşünce sistemidir. Tutum gözlenemeyen ama zamanla davranışlarla ortaya çıkan eğilimlerdir. Öğrenme yoluyla kazanılır ve çeşitli davranışların sonucunda ortaya çıkarlar. Dolayısıyla tutumların değişimi ile davranışlarda da değişim söz konusu olabilir. Çiğdem Kağıtçıbaşı, “Yeni İnsan ve İnsanlar” kitabında tutum kavramını “Bir bireye atfedilen ve onun bir psikolojik obje ile ilgili düşünce, duygu ve davranışlarını düzenli bir biçimde oluşturan bir eğilimdir.” olarak tanımlar.

Tutum, bireyin psikolojik olarak bir obje, kişi, durum vb. boyutlara ilişkin davranış, düşünce ve duygularına yön verme, ondan yana olma ya da karşı olma durumudur (Semerci ve Semerci, 2004). Bu anlamda, belli bir obje veya duruma yönelik olumsuz yaşantılar geçirmiş olan bireyin, o obje veya nesneye yönelik olumsuz bir tutuma; olumlu yaşantılar geçirmiş olanların ise olumlu tutuma sahip olması beklenir (Pehlivan, 1994; akt. Bulut, 2009).

Eğitimde istendik davranışların kazandırılması sürecinin başarılı olabilmesi için alıcının yani öğrencinin vericiye yani öğretmene geliştirdiği tutumun önemli bir rolü vardır. Bu süreçte öğretmenin kişisel nitelikleri, öğrencinin öğretmene dolayısıyla derse ve okula karşı geliştireceği tutumu olumlu veya olumsuz yönde etkileyecektir. Öğrencinin öğretmenin genel manada bilgisinden çok davranışlarından etkilendiği yıllardır yapılan araştırmalarla ortaya konmuştur. Bu nedenle, öğretmenlerin kendilerinden beklenen rolleri yerine getirmelerini etkileyen önemli bir değişkenin, öğretmenliği sevmek, saygı duyma ve benimseme özelliklerini kapsayan tutumlar olduğunu söylemek mümkündür (Pehlivan, 2008).

Öğretmenlik mesleğine karşı olumlu tutum geliştirildiğinde mesleğe ilgi duymak, çocukları sevmek, eğitim ve öğretimin önemini görebilmek vb. davranışlar, olumsuz tutumlar ise öğrencileri sevmemek, kendini geliştirmemek, heyecanlı ve istekli olmamak vb. davranışlarla ifade edilebilir. Doğal olarak olumlu tutumlar her zaman, öğrenme ve öğretmeyi kolaylaştırarak başarıyı artırır. Dolayısıyla, olumlu tutumlara sahip olanların bu mesleğe yönelmeleri, mesleği bilinçli seçmeleri ve üstlerine düşen görevlerini severek yapmaları gerekir (Semerci ve Semerci, 2004).

Yukarıda değinilen boyutlardan hareketle, öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının belirlenmesi, araştırmadan elde edilen veriler doğrultusunda kendilerini mesleki tutum açısından tanıyarak değerlendirebilmelerini sağlayacaktır. Bu çalışmada problem, “Öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine karşı zaman içerisinde geliştirdikleri tutumlar ile öğretmenlerin özellikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta mıdır?” şeklinde belirlenmiştir.

Bu çalışmanın genel amacı; öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının saptanmasıdır. Araştırmanın genel amacı çerçevesinde öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının; çalışılan yer, cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, yaş, mesleki kıdem değişkenleri açısından anlamlı bir fark yaratıp yaratmadığı belirlenmeye çalışılmıştır. Bu çalışmada incelenecek diğer alt amaçlar ise aşağıda belirtilmiştir.

- ✓ Öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine karşı tutumları nedir?
- ✓ Öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine karşı tutumları;
- a) Çalıştıkları Yere,
- b) Cinsiyetine,
- c) Medeni Durumuna,
- d) Eğitim Durumuna,
- e) Yaşına,
- f) Meslekteki Kıdem Yılına,
- g) Aynı Kurumda Kaç Yıl Çalıştığına göre değişmekte midir?

Öğretmenlerin tutum ve davranışlarının mesleğe yeni başladıkları dönemde veya mesleğin ilerleyen yıllarında öğrenciler üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu bilinmektedir. Bu sebepten ötürü öğretmenlerin mesleklerine yönelik olumlu tutum geliştirmeleri önem arz etmektedir. Literatür taramasının sonucunda; öğretmenlerin bilgi becerilerinin veya mesleklerindeki yeterliliklerinin sorgulandığı, araştırıldığı birçok çalışma mevcutken öğretmenlerin mesleklerine olan tutumlarının ne durumda olduğunu, mesleklerine bakış açılarının zaman içerisinde değişip değişmediğini, hangi koşullarda çalışırken hangi bakış açılarına sahip olduklarını sorgulayan pek bir çalışmaya rastlanmamıştır. Nerdeyse yapılan bütün araştırmalarda da hemen hemen aynı soruların sorulduğu gözlemlendiği için tamamen özgün anket sorularından oluşan bu çalışmanın ayrı bir öneme sahip olacağı düşünülmektedir.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine karşı geliştirdikleri tutumları çeşitli değişkenler yönüyle belirlemeye yönelik yapılan bu çalışmada genel tarama modellerinden betimsel nitelikte model kullanılacaktır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekilde betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. İlişkisel tarama modelleri, iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeye amaçlayan araştırma modelleridir.

Betimsel çalışmalar, olayların, objelerin, varlıkların, kurumların, grupların ve çeşitli alanların “ne” olduğunu betimlemeyi açıklamaya çalışır. Bu tür araştırmalar, mevcut olayların, daha önceki olaylarla ve koşullarla ilişkilerini de göz önünde bulundurarak, durumlar arasındaki etkileşimi açıklamaya çalışır.

Bu çalışmada öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine karşı geliştirdikleri tutumların cinsiyet, kıdem yılı, çalışılan kurum(devlet/özel), yaş, medeni durum, eğitim durumu gibi değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediği ölçeklerle belirlenmeye çalışılmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni 2020-2021 eğitim ve öğretim yılında Türkiye genelinde görev yapan öğretmenlerden seçkisiz tesadüfi yöntemle belirlenmiş öğretmenlerden oluşmaktadır. Araştırmada, çalışma evrenindeki tüm öğretmenlere ulaşmak yerine, zaman, enerji ve ekonomik açıdan tasarruf sağlamak amacıyla çalışma evreni içerisinde örneklem seçme yoluna gidilmiştir.

Örneklem büyüklüğüne ulaşmak için tesadüfi örnekleme modeline göre yaşanan pandemi sürecinde uzaktan eğitim olması sebebiyle öğretmenlere yüz yüze görüşme imkânı olmadığı için öğretmenlere çevrimiçi olarak anket gönderilmiş, geri dönen ölçekler değerlendirmeye alınmıştır.

Toplamda 183 kişiden geri dönüş olmuştur.

- ✓ 183 öğretmenin tamamı devlet okulunda görev yapan öğretmenlerdir.
- ✓ Bu öğretmenlerin; 111'i kadın, 72'si ise erkek öğretmendir.
- ✓ 161'i şehir merkezinde çalışırken, 22'si kırsal kesim (köy)'de çalışmaktadır.
- ✓ 145'i evli, 38'i bekar öğretmenlerden oluşmaktadır.
- ✓ 169 öğretmen lisans mezunu, 14 öğretmen ise yüksek lisans mezunudur.

- ✓ 40 yaş altı 140 öğretmen varken, 40 yaş üstü 43 öğretmen vardır.
- ✓ Meslekteki yılı 0-10 yıl aralığında olan 65, 11-20 yıl aralığında olan 99 öğretmen varken, 21 yıl ve üzeri olan 19 öğretmen vardır.
- ✓ 169 öğretmen 0-10 yıl aralığında, 12 öğretmen 11-20 yıl aralığında, 2 öğretmen ise 21 yıldan fazladır aynı kurumda çalışmaktadırlar.

Veri Toplama Araçları

Öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine karşı geliştirdiği tutumları çeşitli değişkenler yönüyle inceleyip tespit etmek amacıyla veriler anket tekniği kullanılarak yapılmıştır. Araştırmada kullanılan veri toplama aracı araştırmacı tarafından geliştirilmiştir ve iki bölümden oluşmaktadır:

1. Bölüm: Kişisel Bilgi Formu (Demografik Bilgiler)

Çalışılan Kurum (Devlet/Özel)

Çalışılan Yer (Şehir Merkezi/Köy)

Cinsiyet (Kadın/Erkek)

Medeni Durum (Evlü/Bekâr)

Eğitim Durumu (Ön Lisans/Lisans/ Yüksek Lisans/Doktora)

Yaş (20-30/31-40/41-50/50 ve üstü)

Meslekte Kaçınıcı Yıl (0-5/6-10/11-15/16-20/21-25/26-30/31 ve üstü)

Aynı Kurumda Çalışılan Yıl (0-5/6-10/11-15/16-20/21-25/26-30/31 ve üstü)

2. Bölüm: Öğretmenlerin Mesleğe Yönelik Tutumlarını Belirlemeye Yönelik Anket

1-Öğretmenliğin toplumda saygı gören bir meslek dalı olduğuna inanıyorum.

2-Öğretmen olarak çalışmaktan gurur duyuyorum.

3-Öğretmenliğin yapılmaya değer bir iş olduğuna inanıyorum.

4-Mesleğimi severek yapıyorum.

5- Kendi çocuklarımın da öğretmen olmasını isterim.

6-Hayata tekrar baştan başlasam yine öğretmen olmayı isterdim.

7-Öğretmenlik mesleğini seçtiğime pişmanım.

8-Yasal gerekliliklerden dolayı yer değişikliği gelmezse şu an çalıştığım okulda emekli olana kadar çalışmak isterim.

9-Öğretmenlik mesleğini yaparken başarılı işler yaptığımda takdir gördüğümü düşünüyorum.

10- Öğretmenliğin kendimi geliştirmeme fırsat tanıyan bir meslek olduğuna inanıyorum.

11- Daha iyi maaş alacağım bir iş teklifi alsam öğretmenliği bırakıp o mesleğe geçerim.

12- Ülke çapındaki eğitimin gelecek yıllarda genel olarak bugünkünden çok daha iyi olacağına inanıyorum.

Anket bu on iki sorudan oluşmakta olup; ölçek “Kesinlikle Katılmıyorum”, “Katılmıyorum”, “Kısmen Katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Kesinlikle Katılıyorum” artan biçimde sıralanan 5’li likert tipindedir.

Verilerin Toplanması

Veri toplamak amacıyla hazırlanan anket formu taslağı öğretmenlere çevrim içi ortamda gönüllülük esasına uygun olarak uygulanmıştır. Uygulamaya başlamadan önce anketi cevaplama oranının yüksek olması ve güvenilir cevapların verilmesi için anketle beraber uygulamayı tanıtıcı ve bilgilendirici metin de paylaşıldı. Metinde araştırmanın amacı hakkında bilgiler verilerek öğretmenlerden yardım istenmiştir. Hazırlanmış olan anket formu ve bilgilendirici metin çevrim içi olarak hazırlanmış ve dijital platformlar aracılığıyla öğretmenlere ulaştırılmıştır. Ankete istenilen yeterlilikte cevap verildikten sonra anket cevap vermeye kapatılmıştır. Geri dönüş yapılan formlardan 183 adet geçerli anket dönüşü olmuştur. Anketi doldururken öğretmenlerin ilgili olduğu görülmüştür. Hızlı bir şekilde dönüş alınmıştır. Anketin kısa olması, çok vakit

almaması ve açık, anlaşılır sorulardan oluşması sebebiyle dolduranlar tarafından memnuniyet verici dönüşler olmuştur.

Verilerin Analizi

Bu araştırmada veri analizi yapılırken içerik analizi tekniği kullanılmıştır. İçerik analizi yapılırken, toplanan verileri açıklayabilecek ilişkilere ve kavramlara ulaşmak amaçlanmıştır.

Öğretmenlerin demografik özelliklerini betimleyen Bilgi Formundan ve öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını belirlemeye yönelik hazırlanmış olan anketten elde edilen ham veriler bilgisayara kaydedilmiştir.

Verilerin analizi yapılırken araştırmanın amacı çerçevesinde cevapları aranan alt problemlere yönelik anket formları ve toplanan verilerin istatistiksel analizleri SPSS paket programından yararlanılarak yapılmıştır. Betimsel istatistik yöntemlerinden (%) yüzde, (f) frekans ve (X) aritmetik ortalama analizi yapılmıştır. Bağımsız değişkenler arasındaki farklılıkların tespiti için iki popülasyonun araçlarını karşılaştırmada kullanılan ve bir hipotez testi olan t-testi ile ikiden fazla popülasyonun araçlarını karşılaştırmak için kullanılan ve istatistiksel bir teknik olan ANOVA testlerinden yararlanılmıştır. Aynı zamanda iki aritmetik ortalama arasındaki farkın anlamlılığının test edilmesi için kullanılan Mann-Whitney U testinden faydalanılmıştır. Çoklu karşılaştırmalarda farklılıkların yönünü belirlemek için sayısal sonuçlarla ilgili veriler tablolar haline getirilip yorumlanmıştır ve bağımsız değişkenler arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı $\alpha = .05$ düzeyinde test edilmiştir.

BULGULAR

Bu bölümde veri toplama aracının öğretmenlere uygulanması sonucunda elde edilen verilerin istatistiksel analizlerine ilişkin bulgular ele alınmaktadır. Öncelikle araştırma grubunun kişisel bilgilerine ait bulgulara, daha sonra araştırmada yer alan anket sorularına verilen cevapların dağılımına ardından da araştırmanın alt problemlerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Öğretmenlerin, öğretmenlik mesleğine karşı olan tutumlarını inceleyen anket ile her bir alt ölçekteki maddelere verilen cevapların aritmetik ortalama puanları (X), ortalama puana karşılık gelen algı düzeyi ve standart sapma (SS) değerleri de tablolar halinde gösterilmiştir. Bağımsız değişkenler açısından katılımcıların değerlendirmeleri incelenmiştir.

Örneklem grubunun demografik özellikleri

Örneklemde yer alan resmi ilköğretim okullarında görevli deneklerin çalıştıkları kurum, çalıştıkları yer, cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, yaş, meslekteki yıl, aynı kurumda çalışılan yıl ile ilgili kişisel bilgilerin dağılımı sayı ve yüzde olarak hesaplanmıştır.

Bu bölümde katılımcıların demografik özellikleri sekiz seçenekle belirlenmeye çalışılmıştır. Çalıştıkları kurum, çalıştıkları yer, cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, yaş, meslekteki kıdem yılı, aynı kurumda çalışılan süre ilgili bilgiler tablolar halinde belirtilmiştir. Her bir tabloda katılımcıların demografik özellikleri hem sayı hem de yüzde olarak belirtilmiştir. Ayrıca tablolara bakarak hangi bağımsız değişkene sahip katılımcıların araştırmaya daha çok katıldığını gözlemlemekteyiz.

Katılımcıların Çalıştıkları Kurumlara Göre Dağılımı

Tablo 1: Katılımcıların Çalıştıkları Kurumlara Göre Dağılımı

Bağımsız Değişken	Alt Değişken	N	%
Çalışılan Kurum	Devlet Okulu	183	100
	Özel Okul	0	0

Tablo 1’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmenlerin tamamı devlet okulunda çalışan öğretmenlerdir. Araştırma tamamen devlet okullarda çalışan öğretmenlere uygulanmıştır.

Katılımcıların Çalıştıkları Yerlere Göre Dağılımı

Tablo 2: Katılımcıların Çalıştıkları Yerlere Göre Dağılımı

Bağımsız Değişken	Alt Değişken	N	%
Çalışılan Yer	Şehir Merkezi (İl veya İlçe merkezi)	161	88
	Köy (Kırsal Yerleşim)	22	12

Tablo 2’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan 183 öğretmenden 161’i şehir merkezinde, 22’si ise kırsal yerleşim alanında çalışmaktadır. Öğretmenlerin %88’i şehir merkezindeyken %12’si ise kırsal yerleşim

alanında görev yapmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunun şehir merkezinde görev yaptığı görülmektedir.

Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Tablo 3: Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Bağımsız Değişken	Alt Değişken	N	%
Cinsiyet	Kadın	111	60,7
	Erkek	72	39,3

Tablo 3'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan 183 öğretmenden 111'i kadın, 72'si ise erkektir. Öğretmenlerin %60,7'si kadinken %39,3'ü ise erkektir. Araştırmaya katılanların çoğunun kadın öğretmenlerden oluştuğu görülmektedir.

Katılımcıların Medeni Durumlarına Göre Dağılımı

Tablo 4: Katılımcıların Medeni Durumlarına Göre Dağılımı

Bağımsız Değişken	Alt Değişken	N	%
Medeni Durum	Evli	145	79,2
	Bekâr	38	20,8

Tablo 4'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan 183 öğretmenden 145'i evli öğretmenken, 38'i ise bekâr öğretmendir. Öğretmenlerin %79,2'si evliken, %20,8'i ise bekârdır. Araştırmaya katılanların çoğunun evli öğretmenlerden oluştuğu görülmektedir.

Katılımcıların Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı

Tablo 5: Katılımcıların Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı

Bağımsız Değişken	Alt Değişken	N	%
Eğitim Durumu	Ön Lisans	0	0
	Lisans	169	92,3
	Yüksek Lisans	14	7,7
	Doktora	0	0

Tablo 5'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan 183 öğretmenden 169'u lisans, 14'ü ise yüksek lisans mezunudur. Araştırmaya ön lisans ve doktora mezunu bir öğretmen katılmamıştır ve lisans mezunu öğretmenlerin yoğunlukta olduğu görülmektedir.

Katılımcıların Yaşlarına Göre Dağılımı

Tablo 6: Katılımcıların Yaşlarına Göre Dağılımı

Bağımsız Değişken	Alt Değişken	N	%
Yaş	20-30	32	17,5
	31-40	108	59
	41 ve üzeri	43	23,5

Tablo 6'da görüldüğü gibi araştırmaya katılan 183 öğretmenden 20-30 yaş aralığı olanlar 32, 31-40 yaş aralığında olan 108, 41 ve üzeri yaş aralığında olan 43 kişi vardır. Araştırmaya yoğunlukla 31-40 yaş aralığındaki öğretmenlerin katıldığı görülmektedir.

Katılımcıların Meslekteki Yıllarına Göre Dağılımı

Tablo 7: Katılımcıların Meslekteki Yıllarına Göre Dağılımı

Bağımsız Değişken	Alt Değişken	N	%
Meslekteki Yıl	0-10	65	35,5
	11-20	99	54,1
	21 ve üzeri	19	10,4

Tablo 7'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan 183 öğretmenden meslekteki kıdem yılı 0-10 arasında olan 65 kişi, 11-20 arasında olan 99 kişi, 21 ve üzeri olan 19 kişi katılmıştır. Mesleki kıdemi 11-20 arasında olan katılımcı sayısının yoğun olduğu görülmektedir.

Katılımcıların Aynı Kurumda Çalıştıkları Yıla Göre Dağılımı

Tablo 8: Katılımcıların Aynı Kurumda Çalışılan Yıllara Göre Dağılımı

Bağımsız Değişken	Alt Değişken	N	%
Aynı Kurumda Çalışılan Yıl	0-10	169	92,3
	11-20	12	6,6
	21 ve üzeri	2	1,1

Tablo 8’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan 183 öğretmenden 169’u aynı kurumda 0-10 yıl, 12’si 11-20 yıl, 2’si 21 ve üzeri yıl aralığındaki sürede çalışmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğunun 0-10 yıl aralığındaki öğretmenlerden oluştuğu görülmektedir.

Öğretmenlerin Mesleğe yönelik Tutumlarını İnceleyen Anket Analizi

Tablo 9: Öğretmenlerin Mesleğe Yönelik Tutumlarını İnceleyen Anket Analizi Tablosu

ANKET SORUSU	KESİNLİKLE KATILMIYORUM	KATILMIYORUM	KİSMEN KATILYORUM	KATILYORUM	KESİNLİKLE KATILYORUM
Öğretmenliğin toplumda saygı gören bir meslek dalı olduğuna inanıyorum.	16	36	63	48	20
Öğretmen olarak çalışmaktan gurur duyuyorum.	4	0	30	67	79
Öğretmenliğin yapılmaya değer bir iş olduğuna inanıyorum.	5	9	19	83	67
Mesleğimi severek yapıyorum.	7	4	20	69	83
Kendi çocuklarımın da öğretmen olmasını isterim.	28	48	48	38	21
Hayata tekrar baştan başlasam yine öğretmen olmayı isterdim.	20	30	44	42	47
Öğretmenlik mesleğini seçtiğime pişmanım.	51	65	38	17	12
Yasal gerekliliklerden dolayı yer değişikliği gelmezse şu an çalıştığım okulda emekli olana kadar çalışmak isterim.	34	50	33	34	32
Öğretmenlik mesleğini yaparken başarılı işler yaptığımda takdir gördüğümü düşünüyorum.	17	35	63	45	23
Öğretmenliğin kendimi geliştirmeme fırsat tanıyan bir meslek olduğuna inanıyorum.	9	26	53	67	28
Daha iyi maaş alacağım bir iş teklifi alsam öğretmenliği bırakıp o mesleğe geçerim.	27	53	45	38	20
Ülke çapındaki eğitimin gelecek yıllarda genel olarak bugünkünden çok daha iyi olacağına inanıyorum.	30	48	49	39	17

Tablo 9’da elde edilen anket sorularının cevaplarıyla araştırmaya katılmış olan 183 öğretmenin her bir soruya verdiği cevapların dağılımı gösterilmektedir. Bu tabloda hangi soruda hangi eğilimin daha fazla olduğu görülmektedir. Ankette yer alan on iki soruya verilmiş olan cevapların hangi düzeyde yoğunlaştığı, hangi soruya olumlu hangi soruya olumsuz cevapların verildiği sayıların dağılımına göre anlaşılmaktadır.

Tablo 10: Öğretmenlerin Mesleğe Yönelik Tutumlarını İnceleyen Anketin % Tablosu

ANKET SORULARI	TOPLAM CEVAP	A Katılmıyorum Kesinlikle Katılmıyorum TOPLAM	ÇEKİMSER	B Katılıyorum Kesinlikle Katılıyorum TOPLAM	A TOPLAM %	ÇEKİMSER %	B TOPLAM %
Soru 1	183	52	63	68	28,4	34,4	37,2
Soru 2	183	4	30	146	2,2	16,4	79,8
Soru 3	183	14	19	150	7,7	10,4	82,0
Soru 4	183	11	20	152	6,0	10,9	83,1
Soru 5	183	76	48	59	41,5	26,2	32,2
Soru 6	183	50	44	89	27,3	24,0	48,6
Soru 7	183	116	38	29	63,4	20,8	15,8
Soru 8	183	84	33	66	45,9	18,0	36,1
Soru 9	183	52	63	68	28,4	34,4	37,2
Soru 10	183	35	53	95	19,1	29,0	51,9
Soru 11	183	80	45	58	43,7	24,6	31,7
Soru 12	183	78	49	56	42,6	26,8	30,6

Ankette yer alan sorulara verilen “Katılmıyorum ve Kesinlikle Katılmıyorum” cevapları A bölümünde “Katılıyorum ve Kesinlikle Katılıyorum” cevapları B bölümünde diğer cevaplar (Kısmen Katılıyorum) ise Çekimser bölümünde toplandığı zaman Tablo 10’daki veriler elde edilmiş oluyor.

Ankette yer alan;

“Öğretmenliğin toplumda saygı gören bir meslek dalı olduğuna inanıyorum.” sorusuna ağırlıklı olarak %37,2 oranında “olumlu” cevaplar verildiği,

“Öğretmen olarak çalışmaktan gurur duyuyorum.” sorusuna ağırlıklı olarak %79,8 oranında “olumlu” cevaplar verildiği,

“Öğretmenliğin yapılmaya değer bir iş olduğuna inanıyorum.” sorusuna ağırlıklı olarak %82 oranında “olumlu” cevaplar verildiği,

“Mesleğimi severek yapıyorum.” sorusuna ağırlıklı olarak %83,1 oranında “olumlu” cevaplar verildiği,

“Kendi çocuklarımın da öğretmen olmasını isterim.” sorusuna ağırlıklı olarak %41,5 oranında “olumsuz” cevaplar verildiği,

“Hayata tekrar baştan başlasam yine öğretmen olmayı isterdim.” sorusuna ağırlıklı olarak %48,6 oranında “olumlu” cevaplar verildiği,

“Öğretmenlik mesleğini seçtiğime pişmanım.” sorusuna ağırlıklı olarak %63,4 oranında “olumlu” cevaplar verildiği,

“Yasal gerekliliklerden dolayı yer değişikliği gelmezse şu an çalıştığım okulda emekli olana kadar çalışmak isterim.” sorusuna ağırlıklı olarak %45,9 oranında “olumsuz” cevaplar verildiği,

“Öğretmenlik mesleğini yaparken başarılı işler yaptığımda takdir gördüğümü düşünüyorum.” sorusuna ağırlıklı olarak %37,2 oranında “olumlu” cevaplar verildiği,

“Öğretmenliğin kendimi geliştirmeme fırsat tanıyan bir meslek olduğuna inanıyorum.” sorusuna ağırlıklı olarak %51,9 oranında “olumlu” cevaplar verildiği,

“Daha iyi maaş alacağım bir iş teklifi alsam öğretmenliği bırakıp o mesleğe geçerim.” sorusuna ağırlıklı olarak %43,7 oranında “olumsuz” cevaplar verildiği,

“Ülke çapındaki eğitimin gelecek yıllarda genel olarak bugünkünden çok daha iyi olacağına inanıyorum.” sorusuna ağırlıklı olarak %42,6 oranında “olumsuz” cevaplar verildiği görülmektedir. Kalan oranlar diğer bölümlerde azımlık olarak paylaşılmaktadır.

Birinci Araştırma Sorusuna (Alt Problem) İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin Mesleğe Yönelik Tutumlarının Düzeylerinin Belirlenmesi

Tablo 11. Öğretmenlerin Mesleğe Yönelik Tutumlarının Düzeyleri

N	\bar{X}	SS
183	3.4	.71

Öğretmenlerin mesleğe yönelik tutum düzeyleri tablo 4.11. de gösterilmiştir. Buna göre öğretmenlerin mesleğe yönelik tutumlarının puan ortalamaları ($\bar{X}=3.4$, $SS=.71$)’dir. Sonuçlar, öğretmenlerin mesleğe yönelik tutumlarının “iyi” düzeyde seyrettiğini göstermektedir.

İkinci Araştırma Sorusuna (Alt Problem) İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin Mesleğe Yönelik Tutumlarının Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre Belirlenmesi

Öğretmenlerin mesleğe yönelik tutumlarının düzeyleri cinsiyet, medeni durum, çalıştığı yer, eğitim durumu, yaş, mesleki kıdem ve aynı kurumda çalıştığı yıl değişkenlerine göre incelenip belirlenmiştir.

Öğretmenlerin Mesleğe Yönelik Tutum Düzeylerinin Cinsiyete Göre Farklılığı

Tablo 12. Öğretmenlerin Mesleğe Yönelik Tutum Düzeylerinin Cinsiyete Göre Farklılığı İçin T-Testi

Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	t	p
Erkek	72	39.30	8.72	-1.986	.049
Kadın	111	41.86	8.37		

Tablo 12. incelendiğinde öğretmenlerin mesleğe yönelik tutumlarının cinsiyete göre anlamlı şekilde farklılaştığı görülmektedir. Yapılan bağımsız t testi sonuçlarına göre kadın öğretmenlerin mesleğe yönelik olumlu tutumları, erkek öğretmenlerin mesleğe yönelik olumsuz tutumlarından istatistiksel olarak anlamlı şekilde yüksek olduğu saptanmıştır.

Öğretmenlerin Mesleğe Yönelik Tutum Düzeylerinin Medeni Duruma Göre Farklılığı

Tablo 13 :Öğretmenlerin Mesleğe Yönelik Tutum Düzeylerinin Medeni Duruma Göre Farklılığı İçin t-Testi

Medeni Durum	N	\bar{X}	SS	t	p
Evli	145	40.56	8.46	-900	.369
Bekar	38	41.97	9.03		

Tablo 13 incelendiğinde öğretmenlerin mesleğe yönelik tutumlarının medeni durumlarına göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan bağımsız t testi sonuçlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanamamıştır.

Öğretmenlerin Mesleğe Yönelik Tutum Düzeylerinin Çalıştığı Yere Göre Farklılığı

Tablo 14. Öğretmenlerin Mesleğe Yönelik Tutum Düzeylerinin Çalıştığı Yere Göre Farklılığı İçin t-Testi

Çalıştığı Yer	N	\bar{X}	SS	t	p
Merkez	161	41.13	8.80	1.190	.236
Kırsal	22	38.81	6.54		

Tablo 14 incelendiğinde öğretmenlerin mesleğe yönelik tutumlarının çalıştığı yere göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan bağımsız t testi sonuçlarına göre istatistiksel olarak anlamlı fark bulunamamıştır.

Öğretmenlerin Mesleğe Yönelik Tutum Düzeylerinin Eğitim Durumuna Göre Farklılığı

Tablo 15. Öğretmenlerin Mesleğe Yönelik Tutum Düzeylerinin Eğitim Durumuna Göre Farklılığı İçin Mann Whitney U Testi

Eğitim Durumu	N	\bar{X}	Z	U	p
Lisans	169	91.90	-.092	1165.5	.927
Lisans Üstü	214	93.25			

Tablo 15 incelendiği zaman öğretmenlerin mesleğe yönelik tutum düzeylerinin eğitim durumuna göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre istatistiksel olarak anlamlı fark saptanamamıştır.

Öğretmenlerin Mesleğe Yönelik Tutum Düzeylerinin Yaşa Göre Farklılığı

Tablo 16. Öğretmenlerin Mesleğe Yönelik Tutum Düzeylerinin Yaşa Göre Farklılığı İçin Anova Testi

Yaş	N	\bar{X}	SS	F	P
20-30	32	42.03	9.11	.717	.490
31-40	108	40.98	8.75		
41 ve üzeri	43	39.67	9.11		

Tablo 16 incelendiği zaman öğretmenlerin mesleğe yönelik tutum düzeylerinin yaşa göre farklılaşp farklılaşmadığını tespit etmek amacıyla yapılan Anova testi sonuçlarına göre istatistiksel olarak anlamlı fark saptanamamıştır.

Öğretmenlerin Mesleğe Yönelik Tutum Düzeylerinin Mesleki Kıdeme Göre Farklılığı

Tablo 17. Öğretmenlerin Mesleğe Yönelik Tutum Düzeylerinin Mesleki Kıdeme Göre Farklılığı İçin Anova Testi

Mesleki Kıdem	N	\bar{X}	SS	F	P
20-30	65	42.10	8.87	2.064	.130
31-40	99	39.68	8.48		
41 ve üzeri	19	42.68	7.49		

Tablo 17 incelendiğinde öğretmenlerin mesleğe yönelik tutum düzeylerinin mesleki kıdeme göre farklılaşp farklılaşmadığını tespit etmek amacıyla yapılan Anova testi sonuçlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanamamıştır.

Öğretmenlerin Mesleğe Yönelik Tutum Düzeylerinin Kurumda Çalıştığı Süreye Göre Farklılığı

Tablo 18. Öğretmenlerin Mesleğe Yönelik Tutum Düzeylerinin Kurumda Çalıştığı Süreye Göre Farklılığı İçin Anova Testi

Kurumda Çalıştığı Süre	N	\bar{X}	SS	F	P
0-10	168	40.80	8.71	.361	.698
11-20	12	40.75	7.39		
21 ve üzeri	2	46.00	.0		

Tablo 18 incelendiğinde öğretmenlerin mesleğe yönelik tutum düzeylerinin kurumda çalıştığı süreye göre farklılaşp farklılaşmadığını tespit etmek amacıyla yapılan Anova testi sonuçlarına göre istatistiksel olarak anlamlı fark saptanamamıştır.

SONUÇ

Öğretmenlerin eğitim – öğretim adlı uzun süreçteki önemli sorumlulukları göz önüne alındığında ve bir nevi toplumu değiştirme, geliştirme görevleri düşünüldüğünde öğretmenlerin de kendi mesleklerine bakış

açılarının, mesleklerini ne kadar sevdiklerinin, mesleklerine karşı geliştirmiş oldukları tutumların bu görev ve sorumluluklarına olan etkisi daha iyi anlaşılabilir. Bu yüzden öğretmenlerin mesleklerine karşı geliştirmiş oldukları algının detaylı bir şekilde incelenmesi, bu alanda birçok araştırmanın yapılması gerekmektedir. Yapılan bu araştırmaların sonucunda var olan algının sonuçları bundan sonra öğretmenlerle ilgili yapılacak olan her türlü çalışmada, yenilikte ve düzenlemelerde kaynak teşkil edebilir.

Bir mesleğe yönelik tutum ve algılar, mesleki yeterlilik algılarını ve meslekteki başarıları etkilemektedir (Terzi ve Tezci, 2007). Öğretmenlik mesleğini sevme ve benimseme gibi özellikleri kapsayan tutumlar, öğretmenlerin kendilerinden beklenen rolleri yerine getirmelerinde önemli bir yere sahiptirler (Pehlivan, 2008).

Son yıllarda öğretmen, öğretmenlik mesleği vb. gibi konularda görsel, yazılı ve bunlara ek olarak sosyal medyada olumsuz haberlerin yapıldığı oldukça sık bir şekilde görülmektedir. Özellikle cep telefonlarının, kamera çekimi yapan küçük aletlerin öğrenciler arasında yaygınlaşması sonucunda okul veya sınıf içerisinde bir öğretmenin yaptığı olumsuz bir davranışın önüne arkasına bakılmaksızın medyaya servis edilmesi ve bu durumun üzerinden o öğretmenin ve devamında bütün öğretmenlerin hatta okulların, eğitim sisteminin karalandığına çokça şahit olunmaktadır. Okul bahçesinde öğrenciye sesini yükselten bir öğretmenin görüntüsü okul bahçesinin dışından bir velinin kameraya almasıyla bir anda bütün medyada dolaşır bunun üzerinden bütün öğretmenlere hakarete varan ifadeler kullanılabilirken yüzlerce hatta binlerce öğretmenin kalbi duygularla, samimi bir şekilde ortaya koydukları sonsuz fedakârlıklardan neredeyse hiç söz edilmektedir. Olumsuz bir örneğin yayılıp bütün öğretmenlere genelleme yapıldığı bir ortamda maalesef ki olumlu örneklerin haberinin yapıp bütün öğretmenlere genelleme yapıldığı görülmemektedir. Öğretmenlere ve öğretmenlik mesleğine karşı değişen toplumsal algı, öğretmenlerin çalışma koşulları, olumsuz yönetici tavırları, mobbing, gelir düzeyleri, sosyal hakları vb. gibi konular zaten öğretmenler arasında can sıkıcı ve motivasyon düşürücü konular olmaya devam ederken bu tarzda medya haberlerinin son yıllarda artmış olması öğretmenler arasında bir başka “derdin” daha var olmasına ister istemez sebep olmuştur. Üstüne sürekli öğretmenlerin mesleki bilgileri, yeterlilikleri sorgulanırken bir de mikrofonu öğretmene uzatıp onların mesleki algılarını, iş doyumlarını, örgütsel bağlılıklarını yani kısaca mesleklerine karşı geliştirdikleri tutumları incelemek gerekmektedir. İşte bu çalışmanın temel amaçlarından biri de budur. Özellikle pandemi koşullarının sonucunda gerçekleşen uzaktan eğitimin yaşandığı bu süreçte böyle bir çalışmayı yapmak ve öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının neler olduğuna dair bulgular elde etmek çok daha anlamlı olmuştur.

Bu araştırmada, öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları çeşitli değişkenler tarafından incelenmeye çalışılmıştır. Öğretmenlere yönelik yapılmış olan ankette çalıştığımız kurum, çalıştığımız yer, cinsiyetiniz, medeni durumunuz, eğitim durumunuz, yaşıınız, meslekteki kaçınıcı yılınız, aynı kurumda kaç yıldır çalışıyorsunuz soruları yöneltilerek demografik bilgileri belirlenmeye çalışılmıştır. Demografik bilgiler belirlendikten sonra öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını belirlenmeye yönelik ölçek uygulanmış olup cevaplar toplanmıştır. Bu çalışmada ankette yer alan bağımsız değişkenlere göre farklar incelenmiş ve elde edilen sonuçlar sunulmuş ve tartışılmıştır.

Yapılan çalışmanın sonucunda; öğretmenlerin mesleğe yönelik tutumlarının genel olarak “iyi” düzeyde seyrettiği görülmektedir. Öğretmenlerin mesleğe yönelik tutumları çeşitli değişkenlere göre incelendiği çalışmanın sonucunda; kadın öğretmenlerin mesleğe yönelik olan olumlu tutumları, erkek öğretmenlerin mesleğe yönelik olumlu tutumlarından istatistiksel olarak anlamlı şekilde yüksek olduğu görülüyor. Diğer değişkenler yönüyle ise anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir. Bu çalışmanın sonuçlarına göre öğretmenlerin öğretmenliğe yönelik tutumlarının genel manada olumlu seyrettiği görülmektedir.

Araştırmaya katılan 183 öğretmenin çoğunluğunun öğretmenliğin toplumda saygı gören bir meslek dalı olduğuna inandığı görülmektedir ama bununla beraber bu çoğunluğun yüksek bir çoğunluk olmadığı aksine öğretmenliğin toplumda saygı gören bir meslek dalı olduğuna inanmayanların oranının da inananların oranına yakın olduğu görülmektedir. Buradan öğretmenlerin yaptıkları mesleğin toplumda gördüğü saygınlığa karşı endişeleri gözlemlenmektedir.

“Öğretmen olarak çalışmaktan gurur duyuyorum.” sorusuna %79,8 oranında, “Öğretmenliğin yapılmaya değer bir iş olduğuna inanıyorum.” sorusuna %82 oranında ve “Mesleğimi severek yapıyorum.” sorusuna ağırlıklı olarak %83,1 oranında olumlu cevap verdikleri incelendiği zaman öğretmenlerin mesleklerinin çalışma koşullarına, toplumda gördükleri saygıya keskin bir çoğunluk olarak inanmasalar da her şeye rağmen mesleklerini severek yaptıklarını ve bu mesleği yapmaktan gurur duyduklarını görmekteyiz.

Yine araştırmanın bir başka bulgusuna göre öğretmenlerin mesleklerini şu an severek yapsalar bile hatta mesleklerinin yapılmaya değer bir iş olduğuna inansalar bile kendi çocuklarının da öğretmen olmasını ağırlıkta

istememektedirler. Araştırmaya katılan 183 öğretmenden sadece 21'i kendi çocuklarının da öğretmen olmasını kesin bir dille istediğini ifade etmişlerdir. 48'i istemediğini, 28'i ise kesinlikle istemediğini ifade etmiştir. Bu kadar kesini ifadelerle kendi çocuklarının öğretmen olmasını istemeyen öğretmenlerin çoğunlukta olması üzerinde düşünülüp tartışılması gereken konulardan biri olmalıdır. Bir insan çocukları için en güzelini, en özelini ister. Çocuğunun rahat edeceği, huzur bulacağı, sevecek yapacağı, iyi koşullara sahip bir mesleğinin olmasını ister. Ama yapılan araştırmalarda eğer öğretmenler “kendi çocuklarımın da öğretmen olmasını isterim” ifadesine kesin bir dille “Evet” diyemiyorlarsa mesleklerinin şartlarına karşı olumsuz duygular besledikleri anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin mesleklerini sevecek yaptıkları, bu mesleği yapmaktan gurur duydukları görülse bile en sevindiklerinin bu mesleğinin zor kısımlarını görmek istemedikleri anlaşılabilir. Çünkü aynı araştırmaya katılan öğretmenlerin %63,4'ü öğretmenlik mesleğini seçtikleri için pişman olmadıklarını söylemişlerdir ve yine birçoğu hayata tekrar baştan başlasa yine de öğretmen olmayı isteyeceklerini ve bununla beraber daha iyi bir maaş alacakları bir iş teklifi alsalar bile işlerini bırakıp o mesleğe geçmeyeceklerini ifade etmişlerdir. Bu bağlamda öğretmenlerin gönülden bağlı oldukları, sevecek isteyerek yaptıkları bu mesleği kendi çocuklarına tavsiye edebilecekleri bir meslek haline getirmek lazım. Bunun için öğretmenlerin taleplerini dinleyip bu mesleğin daha iyi nasıl yapılacağını, hangi şartların sağlanması gerektiğini irdelemek de fayda olacaktır.

Öğretmenlerin “Yasal gerekliliklerden dolayı yer değişikliği gelmezse şu an çalıştığım okulda emekli olana kadar çalışmak isterim.” sorusuna ağırlıklı olarak %45,9 oranında hayır demesi, %18'inin kısmen demesi incelendiği zaman hali hazırda mevcut okulunda çalışan birçok öğretmenin çalıştıkları okuldan veya okullarının bulunduğu bölgeden memnun olmadıkları görülmektedir. Bu tutumun bir veya birden fazla birçok sebebi olabilir. Çalıştığı okuldaki yöneticilerin tutumları, ailesinin olduğu şehir ile çalıştığı şehrin birbirine uzak olması, çalıştığı okulun olduğu bölgenin sosyo- ekonomik düzeyi, sosyal şartlar, öğretmenin şahsi beklentileri vb. gibi birçok sebepten kaynaklanabilir. Bu durumun sebeplerini salt bu çalışmaya bağlı kalarak yorumlamak yanlış olur.

Öğretmenlik mesleğini yaparken başarılı işler yaptığı zaman takdir gördüğünü düşünen ve düşünmeyen öğretmenlerin oranları bu araştırmaya göre birbirine oldukça yakın. Araştırmaya katılan öğretmenlerin yarısından fazlası öğretmenliğin kendilerini geliştirmelerine fırsat tanıyan bir meslek olduğuna inandıklarını ifade etmişlerdir.

Bunlara ek olarak ülke çapındaki eğitimin gelecek yıllarda genel olarak bugünkünden çok daha iyi olacağına inanan öğretmen sayısının bu araştırmaya göre azınlıkta kaldığı görülmektedir. Bu araştırmanın en önemli konularından birinin de aslında bu konunun olması gerekmektedir. Öğretmenlerin kendi mesleklerinin ana gövdede oturduğu bir sistemin ilerleyen yıllarda neden, hangi sebeplerle bugünkünden daha kötü olacağına inandıklarını sebepleriyle beraber irdelemek de fayda olacaktır.

Çalışmada elde edilen sonuçların öğretmenlik mesleği açısından genel manada olumlu olduğu, öğretmenlerin genel itibariyle mesleğin şartlarından dolayı çeşitli çekinceleri olsa bile, ilerleyen yıllarda eğitim sisteminden çok da ümitli olmasalar bile veya şu an çalıştıkları okulda bir ömür boyu çalışmayı istemeseler bile genel itibariyle öğretmenlik mesleğini sevecek yaptıkları ve öğretmen olmaktan gurur duydukları görülmektedir.

ÖNERİLER

Eğitim sistemi ile ilgili okullaşma oranı, başarı yüzdeleri, kazanma oranları vb. gibi sayısal veriler üzerine yeterince çalışmalar yapıldığı bu sayıların artırılması yönünde oldukça düzenlemenin, çalışmanın yapıldığı görülürken öğretmenlerin nitelikleri, mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin veya yıllardır bu işi yapan öğretmenlerin öğretmenlik algıları, mesleklerine olan bağlılıkları, iş doyumları, mesleki bağlılıkları vb. gibi sayısal olmayan veriler üzerinde çalışmaların yapıldığı bu konulara çok kafa yorulmadığı ortadadır. Öğretmenlerle ilgili yapılan düzenlemeler de genel itibariyle atama, tayin, öğretmen adaylarının belirlenmesi gibi konular üzerinden ilerlemektedir.

Eğitim sisteminin belirledikleri hedeflere ulaşabilmesi için birçok çalışma öğretmenin şahsi gayretine ve özverisine bırakılmıştır. Yapılan bu çalışmanın sonuçlarına göre öğretmenler mesleklerini sevseler de öğretmenlikle ilgili toplumsal algının olumsuz yönde ilerlemesi ile öğretmenlerin de mesleklerine yönelik olumlu duygular besleme konusunda sıkıntılar yaşadıkları görülmektedir. Öğretmenleri mesleklerine her yönüyle bağlayacak, onlarda mesleklerine karşı olumlu duyguların gelişmesine sebep olacak düzenlemelerin ve çalışmaların gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Çalışmada elde edilen sonuçlara dayanarak; öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine yönelik olan tutumlarının daha ileri seviyelere taşınması için, öğretmen yetiştirme programlarından başlayarak, mesleki ilgiyi arttırmaya yönelik çalışmaların yapılması gerekmektedir. Öğretmenlerin en büyük acısı haline gelen öğretmenlik

mesleğinin toplumdaki algısını iyileştirmeye yönelik çalışmalara hız verilmesi ayrıca öğretmenlerin kendilerini meslekte rahat hissedebilecekleri, eğitim sistemine dair düşüncelerini rahatça ifade edebilecekleri ortamların oluşturulması için gerekli düzenlemelerin yapılması gerekmektedir. Öğretmenlere yönelik eğitici, geliştirici programlara ağırlık verilmesi faydalı olacaktır. Ayrıca öğretmenlerin şevkli bir şekilde işlerini yapmalarına sebep olacağı ve güzel örnekler teşkil edeceği için meslekte çeşitli başarılarla imza atmış öğretmenlerin nazara verilip görsel, yazılı, sosyal medyada örnek gösterilmesi gerekmektedir.

Mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin, meslekteki kıdemli öğretmenler ile mesleki deneyimlerini paylaşacakları alanlar hazırlanabilir. Öğretmenlerin eğitim ile ilgili yapılacak olan değişimlerde ve gelişmelerde karar alma süreçlerine aktif katılımlarının sağlanması öğretmenlerin örgütsel bağlılıklarını güçlendirmek için etkili olabilir. Eğitim politikalarında öğretmenlerin de görüşlerinin dikkate alınması durumunda, öğretmenler kendilerini daha değerli hissedip örgütün bir parçası olduklarını daha iyi anlayacaklardır.

Öğretmenliğe objektif kriterlerin geçerli olduğu kariyer basamaklarının getirilmesi ve bu sistemin yansız, adaletli ve hakkaniyetli bir şekilde yürütülmesi öğretmenlerin her bir kariyer basamağını çıkmak için kendisini geliştirmesine ve böylelikle mesleğindeki sıradanlığı atmış olmasına sebep olacaktır. Buna ek olarak ödül sistemlerinde objektif kriterlerin yer alması, ödül çeşitlerinin ve etkilerinin (hizmet puanı, ücret vb.) artırılması ve bu süreçlerin de tamamen öğretmen başarısına yönelik olarak devam ettirilmesi gibi düzenlemelerle öğretmenleri motive edecek çalışmalar yapılmalıdır.

Bundan sonra yapılacak olan araştırmalarda öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının zaman içerisindeki değişimlerine yönelik çalışmalar yapılabilir. Böylelikle on yıl önce bir öğretmenin mesleğe karşı tutumları ile günümüzdeki tutumlarının farkına, gelişip gelişmediğine bakılabilir.

En başta Millî Eğitim Bakanlığı'nın her yıl çevrim içi ortamlarda öğretmenlere yönelik mesleki algı, tutum, motivasyon, iş doyumunu, örgütsel bağlılık vb. gibi konuları kapsayan anketler düzenleyip bu anketlerin sonuçlarına göre öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleştirilmesi ve daha iyi şartlarda nasıl çalışacakları üzerinde çeşitli çalışmaların yapılması gerekmektedir. Çünkü; kaliteli bir eğitim hizmetinin verilebilmesi ve okul başarısının artırılması yolunda en önemli göreve sahip olan unsurlardan biri olan öğretmenlerin mesleklerine karşı algılarının da zaman içerisinde mesleklerine karşı geliştirdikleri tutumlarının da irdelenmesi, incelenmesi ve bunların artırılması için gerekli düzenlemelerin yapılması ülke çapındaki eğitim kalitesine de hiç şüphesiz ki olumlu yansıyacaktır.

KAYNAKÇA

- Altinkurt, Y. ve Yılmaz, K. (2010). “Değerlere Göre Yönetim Ve Örgütsel Adalet İlişkisinin Ortaöğretim Okulu Öğretmenlerinin Algılarına Göre İncelenmesi” Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi,16(4), 463-484.
- Balay, R. (2000). Yönetici ve Öğretmenlerde Örgütsel Bağlılık, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Bandura, A. (1982). Self Efficacy Mechanism İn Human Agency. *American Psychology*, 37,122-147.
- Büyükkaragöz, S. ve diğ. (1998). Öğretmenlik Mesleğine Giriş (Eğitimin Temelleri), Konya:Mikro Yayınları: No.07., s.16.
- Celep, C. (2000). Eğitimde Örgütsel Adanma ve Öğretmenler, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Çetin, M.Ö. (2004). Örgüt Kültürü ve Örgütsel Bağlılık, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Çöl, G. (2004). İnsan Kaynakları Örgütsel Bağlılık Kavramı ve Benzer Kavramlarla İlişkisi, Cilt. 6. Sayı:2. S. 4-11.
- Dikici, A. Metin (2005), Dönüştürücü Liderliğin İş Tatminine Etkisi- GAP Bölgesi ve Çevre İllerde Bir Uygulama, Basılmamış Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ertürk, Selahattin (1997), Eğitimde Program Geliştirme, Ankara
- Hargreaves, A. (1994). *Changing teachers, changing times*. London: Cassell.
- İşcan, Ö , Sayın, U . (2011). ÖRGÜTSEL ADALET, İŞ TATMİNİ VE ÖRGÜTSEL GÜVEN ARASINDAKİ İLİŞKİ . Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi , 24 (4) , 195-216 .
- İçerli, L. (2010). “Örgütsel Adalet: Kuramsal Bir Yaklaşım” Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, (5:1), 67-92.
- Karasar,N.(1984). Bilimsel Araştırma Metodu. Ankara: Hacetepe Taş Kitapçılık.

- Karasar, N. (2010). Bilimsel Araştırma Yöntemi (26. Basım). Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık, 77-81.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2006) Yeni İnsan ve İnsanlar. (10.Basım) İstanbul. Evrim Yayınevi.
- Kirel, Çiğdem, Aysel Kayaoğlu, Ruçhan Gökdağ, (2007), Sosyal Psikoloji, AÖF Yay., Eskişehir.
- Morgil, İ., Seçken, N. ve Yücel, A. S. (2004). Kimya Öğretmen Adaylarının Öz-yeterlik İnançlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 6 (1), 62-72.
- Mowday, R. T., Steers, R. M., ve Porter, L. M. (1979). The Measurement of organizational commitment. *Journal of Vocational Behavior*, 14(2), 224-247.
- OECD (2014), *Talis 2013 Results: An International Perspective on Teaching and Learning*, OECD Publishing.
- Oğuzkan, Ferhan (1991). Eğitim Terimleri Sözlüğü, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları
- Özkalp, E. ve Kirel, Ç. (2010). *Örgütsel davranış*. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Pehlivan, K. B. (2008). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Sosyo-Kültürel Özellikleri Ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları Üzerine Bir Çalışma. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4 (2), 151-168.
- Semerci, N. ve Semerci, Ç. (2004). Türkiye’de Öğretmenlik Tutumları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14 (1), 137-146.
- SEVİMLİ, F. ve Ö.F. İşcan, (2005), “Bireysel Ve İş Ortamına Ait Etkenler Açısından İş Doyumu”, Ege Akademik Bakış Dergisi, 5(1); 55-64.
- Shann, M. (1998). Professional commitment and satisfaction among teachers in urban middle schools. *The Journal of Educational Research*, 92, 67-73.
- Terzi, A. R. ve Tezci E. (2007). Necatibey Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 52, 593-614.
- Yüksel, Ö. (2000). İnsan Kaynakları Yönetimi, Ankara: Gazi Kitabevi. www.kariyer.com/cn/ContentBody.asp
İndirme Tarihi: 12.04.2005